

Indonesische onafhankelijksoorlog

Klas: V2

Hoofdstuk 1 (oorzaken)	3
Hoofdstuk 2 (tijdens de oorlog; verloop)	5
Hoofdstuk 3 (gevolgen)	7
Tijdsverloop	9
Hoofdstuk 4 (overeenkomsten en verschillen met de Franse revolutie)	10
Hoofdstuk 5 (conclusie)	11
Bronnenlijst	12

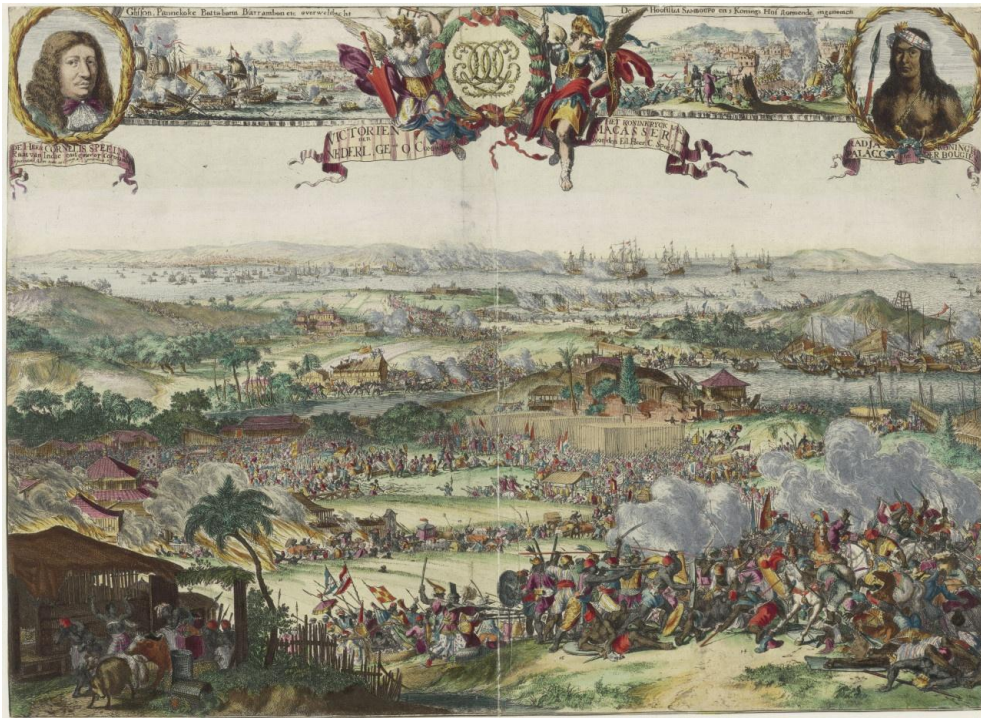
Inleiding

Afgelopen jaar heb ik dit werkstuk geschreven. De opdracht was om een een stuk te schrijven over een revolutie. Ik heb gekozen om het te doen over de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog te doen.

Veel succes met het lezen.

Oorzaken

Waar is het allemaal begonnen? Nederlands-Indië was vroeger een kolonie van Nederland. Tijdens de 17e eeuw voeren Nederlanders met hun handelsbedrijf, de VOC, richting Indië. Het doel van de VOC was het handelen met mensen in Indië. Zij wilde daar natuurlijk veel winst uithalen. In Indië waren veel specerijen te vinden. Hier kun je denken aan peper, kruidnagel, nootmuskaat en kaneel. De VOC handelde daar wel voor meer dan 200 jaar. In de 17e en 18e eeuw hadden ze veel handelsposten. Op Java lag het hoofdkwartier, in Batavia om precies te zijn. Ze handelde niet alleen, ook hadden zij er heel veel soldaten werken. Zij moesten goed luisteren naar de VOC. In 1799 ging de VOC failliet, de Nederlandse staat nam de macht over. De macht over Indië werd alsmaar groter. De kolonie kreeg toen de naam Nederlands-Indië. De VOC bepaalde eigenlijk alles. Toen Nederland aan de macht was, was de leider van het land de Gouverneur-Generaal. Hij werd geholpen door allerlei instanties in Nederland.

Dit beeld toont de verovering van Zuid-Sulawesi in 1667. Dit is het strategische punt van de nootmuskaat en kruidnagel-route (tussen Batavia, Ambon en de andere Molukken). Veel mensen werden gevangen genomen. Zij moesten werken als slaaf. Overigens behoren ook veel lokale militairen tot het VOC-leger.

Nederland bouwde wegen, spoorwegen, ziekenhuizen en scholen. Sommige slimme Indonesiërs gingen naar de universiteit. Zij leerden over democratie, vrijheid en gelijkheid. Zij brachten dit aan de Indonesische bevolking over. Die werden steeds meer bewust dat de Nederlanders het niet goed deden.

Enkele slimme Indonesiërs die studeren op de Universiteit.

Mohammed Hatta startte in 1922 de Indonesische Vereniging op. Vijf jaar later startte Soekarno de PNI op. Belangrijke woorden van Soekarno waren: "Er is geen vaderland zonder vrijheid en geen vrijheid zonder vaderland", dit zei Soekarno, na de oprichting van zijn partij.

Zijn woorden spraken veel mensen aan. Nederland vond dit natuurlijk helemaal niks. Zij zetten Hatta en Soekarno vast. Als in 1939 de oorlog begint, breiden de Japanners de macht in Azië uit. Zij veroveren Nederlands-Indië in 1942. Alles wat iets met Nederland had te maken, werd verboden.

Hatta en Soekarno werden vrijgelaten. Veel Nederlanders werden vastgezet in kampen, tenzij je kon aantonen dat je grootouders Indonesiërs waren. Japan beloofde Indonesië vrijheid, daarom werken Soekarno en Hatta samen voor een nieuw Indonesië.

Na de overgave van Japan roept Soekarno samen met Hatta de Republiek Indonesia uit. Voor Nederland was dit erg onverwacht. Vóór de Tweede Wereldoorlog had de gouverneur-generaal er veel aan gedaan, om te laten merken dat zij bij Nederland hoorde. Een belangrijke periode in dit verhaal was de Bersiap. Tussen 1942 en 1945 zaten 132.000 Nederlanders in Japanse concentratiekampen. Daar leefden ze in erbarmelijke omstandigheden, onderworpen aan de tirannie en wreedheid van de Japanse bezetters. Naar schatting overleefden 16.000 mensen het niet. In deze periode werden duizenden Nederlanders het slachtoffer, van zeer gewelddadige Indonesische strijders omdat zij Nederlanders waren.

Hier zijn 400 Soedanezen uit verschillende groepen die tijdens de bersiap naar Djocja zijn gedeporteerd. Zij worden tijdelijk gehuisvest in een tentenkamp. Waar hun voormalige werkgever, de fabriek van Leger Production Companies in Bandung is gevestigd. De heer Dieters, commandant van de LPC Brandweer. Hij had de leiding over het goede verloop, op het tentenkamp

Verloop

Toen Soekarno na de capitulatie van Japan op 17 augustus 1945 in Jakarta de onafhankelijkheid van Indonesië uitriep, weigerde Nederland zich zomaar over te geven. Nederland wilde niet dat Indonesië een eigen republiek werd. Toen de onrust in Indonesië steeds heftiger werd, besloot de Nederlandse premier Beel om Nederlandse soldaten naar Indonesië te sturen. Het doel van de Nederlandse soldaten was om de orde te bewaken. Dit zorgde voor twee politieke acties. (Komen na het volgende stukje).

Deze oorlog bestond uit de Indonesische nationalistische beweging en het Nederlandsche leger. Bij dat Nederlandsche leger zaten ook KNIL militairen (Koninklijk Nederlands-Indisch Leger) die de Nederlanders helpen. Het westelijke deel, stond al sterk onder de Republikeinse invloed. Dit waren de twee eilanden Sumatra en Java. In het oostelijkste deel Celebes, wat nu Sulawesi is. Dat is een erg belangrijk punt. Toen Celebes in het oosten in opstand kwam, werd het Nederland te heet onder hun voeten. Het doel van de Nederlanders in het oostelijke deel, was het opsporen van de opstandelingen en hun uit te schakelen.

Hun leider op Celebes was Raymond Westerling. Hij probeerde het allemaal zo goed mogelijk te laten lopen.

Raymond had vier kampen op Celebes met in totaal 123 soldaten. Daarvan waren maar 30 blank, de rest zijn Molukse soldaten.

Deze acties waren een zwarte bladzijde in de geschiedenis.

Molukse KNIL soldaten bij aankomst op Celebes. Zij vechten onder de Nederlandse vlag.

Raymond Westerling de leider op Celebes. Later in Nederland werd hij operazanger.

Operatie product

Operatie product was een Nederlands militaire aanval, tegen de gebieden van Java en Sumatra die tijdens de Indonesische revolutie door de Indonesische republiek werden gecontroleerd. Dit vond plaats tussen 21 juli en 4 augustus 1947. Op 21 juli zette Nederland drie divisies in, op Java en drie brigades in het minder dichtbevolkte gebied Sumatra. De operatie leidde ertoe dat er grote bezettingen waren in de grote gebieden Java en Sumatra. Het Republikeinse leger deed hier niet veel aan. Ze vermeden grote gevechten. In plaats daarvan gaven ze de voorkeur aan guerrillatechnieken. Ze bleven maar guerrillaoperaties uitvoeren vanuit de heuvels, in het door Nederland gecontroleerde gebied. Nederland sloeg terug met luchtaanvallen en een blokkade van door de Republikeinen bezette gebieden. De Nederlanders werden gestopt voor het overnemen van de Republiek door de VN-Veiligheidsraad en de Verenigde Staten. Zij riepen op tot een staakt het vuren.

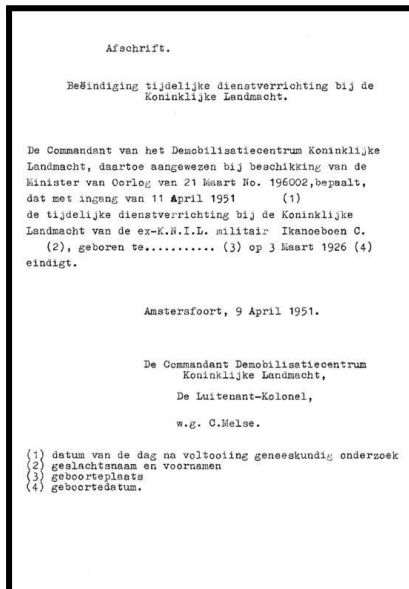
Operatie kraai

Operatie kraai was een Nederlandse militaire aanval tegen de feitelijke Republiek Indonesia, in december 1948 nadat de onderhandelingen waren mislukt. Zowel de legercommandant Simon Spoor, als de Hoge Vertegenwoordiger van de Kroon in Nederlands Oost-Indië Louis Beel, hadden een duidelijk doel van de tweede militaire operatie. Er moest een einde worden gemaakt aan de guerrillastrijd en de Republiek Indonesia. Spoor en Beel wilde een verrassingsaanval doen op Jogjakarta. Dit was de stad waar de Republiek zitting namen. Ze wilde het gaan overvallen en de militaire- en politieke leiding, van de Republiek gevangen nemen. Nederland slaagde er verrassend genoeg, om de hoofdstad van toen, in de Indonesische Republiek te veroveren. Ook namen zij Indonesische leiders in beslag. Hierbij was Soekarno er één van. Hij werd in de vroege ochtend van 19 december 1948 opgepakt. De Republiek zou ophouden te bestaan als het Nederland lukte om de resterende gebieden op Java en Sumatra in te nemen. Deze gebieden werden verdedigd door de TNI.

Door deze tweede politionele actie, werd er woedend gereageerd door de Veiligheidsraad Verenigde Naties. Zij kwamen met spoed bij elkaar op 24 december 1948 en namen op aandringen van de Verenigde Staten, resolutie 63 aan. Daarbij riep de Veiligheidsraad de partijen aan om het geweld direct te stoppen en de president van Indonesië en alle andere politieke gevangenen vrij te laten. Rond Nieuwjaar werd de eis van de Veiligheidsraad om het geweld te stoppen volbracht. Alleen werden tegen de zin van de VS in de gevangenen waaronder Soekarno nog steeds niet vrijgelaten. De VS dreigde al sinds het begin van Operatie Kraai met internationale sancties en het stilleggen van de Marshallhulp (het economisch infuus voor het kapotgeschoten Europa. Nadat er een wapenstilstand kwam, gingen de vertegenwoordigers van de Republiek Indonesia en de Nederlandse regering met elkaar in overleg. In begin mei 1949 kwam er een gezamenlijk akkoord tussen Nederland en de Republiek Indonesia. Op 27 december 1949 werd door Koningin Juliana de akte van soevereiniteit ondertekend. Dit zorgde voor het einde van de onafhankelijksoorlog.

Gevolgen

Vanwege de nieuwe machtsverhoudingen gingen tot in de jaren zestig ruim 300.000 Nederlanders, Indische Nederlanders weg uit Indonesië. Vele gingen naar Nederland. Bij de Molukkers was het net even anders. Het KNIL werden onderdrukt om naar Nederland te komen. In totaal kwamen er 12.500 Molukkers naar Nederland.

Op 21 maart 1951 kwamen er ongeveer 900 Molukkers met een boot naar Nederland.

Dit is de brief, die de Molukse KNIL soldaten kregen bij aankomst in Nederland. Het is een brief waarin zij te horen kregen dat ze ontslagen waren.

De Molukse KNIL-soldaten kwamen voor een tijdelijk verblijf in Nederland. Tijdelijk werd voor altijd. Eenmaal in Nederland hoorde de KNIL-soldaten dat zij waren ontslagen. Zij worden ondergebracht in kampen. Twee van die kampen waren kamp Vught en Westerbork: voormalig concentratiekamp tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ze kunnen niet integreren en werken. Zij voelden zich in de steek gelaten. Zij voelden zich geen Indonesiërs of Nederlanders. Het is pijnlijk om te bedenken dat Nederland veel geld heeft verdiend aan de Molukken. Nederland kwam met speciale woonwijken waar zij konden wonen. Dit was belangrijk voor hun identiteit. Terwijl iedereen in de Molukse wijken woonden, kwam de tweede generatie met actie. Zij vonden dat hun vaders in de steek waren gelaten. Toen de Molukse leider Christiaan Soumokil geëxecuteerd werd. Viel de druppel in de volle emmer. Dit leidde tot de gijzelacties onder de jonge generatie.

Één van deze acties was de treinkaping bij De Punt in 1977. Ze gingen zich beseffen dat ze niet meer terug konden.

Eigenlijk is dat best gek. Indonesië heeft gevochten voor de vrijheid van de Nederlanders, terwijl Nederland de Republiek Maluku Selatan (RMS) nooit heeft erkend.

Lange tijd werd de oorlog verzwegen. In 2008 begon de erkenning van de oorlogsmisdaden in de rechtszaal. De bekendste was de Rawagede-zaak. Nederland worstelde nog steeds met de erkenning van Soekarno's afkondiging en de oorlog die volgde. In 2020 maakte koning Willem-Alexander excuses voor het geweld in de oorlog. Ook feliciteerde hij Indonesië met hun 75 jaar onafhankelijkheid.

115 experts in Nederland en Indonesië deden vijf jaar lang onderzoek naar het geweld tijdens de Indonesische Onafhankelijkheidsoorlog. Ze kwamen uiteindelijk met een rapport waar alles in stond.

Hier vindt u een aantal conclusies die vermeld staan in het rapport (niet allemaal)

1. De Nederlandse militairen hebben tijdens de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog structureel overdreven geweld gebruikt.
2. Ook waren er veel brandstichtingen van dorpen en martelingen.

Toen dit rapport bekend werd gemaakt heeft premier Rutte diepe excuses gemaakt aan de bevolking van Indonesië. Ook zei hij dat de verantwoordelijkheid voor de misdaden bij de regering, het parlement, de krijgsmacht en de juridische macht lag.

Koning Willem-Alexander spreekt excuses uit naar het volk. Dit is een gevoelig onderwerp. Veel mensen zeggen dat je geen excuses kan maken voor dingen van 100 jaar geleden. Zo is het excuus maken met slaven ook een lichtpunt.

TIJDVERLOOP

WAT GEBEURDE ER TIJDENS DEZE
ONAFHANKELIJKS OORLOG?

20 MAART 1602 VOC IN INDONESIAË

In het koloniale verleden heeft Nederland veel te maken gehad in Indonesië. In de 17e eeuw werd de VOC erg groot. Ze handelde allerlei specerijen in Azië. Ook maakte ze van Indonesië een kolonie.

15 AUGUSTUS 1945

JAPAN WEGGEDREVEN UIT INDONESIAË

Tijdens de Tweede Wereldoorlog bezette Japan Indonesië. Op 15 augustus was het Indonesië gelukt op de 'Jappen'weg te drijven.

17 AUGUSTUS 1945

SOEKARNO ROEPT REPUBLIK INDONESIA UIT

Twee dagen nadat de Japanse weg zijn. Roept Soekarno de 'Republik Indonesia' uit. 17 augustus is dus ook een nationale feestdag in Indonesië.

24 FEBRUARI 1946

NEDERLAND KOMT NAAR INDONESIAË

Een belangrijk moment, een jaar nadat Nederland zijn grip verliest op de voormalige kolonie. Stuurt de Nederlandse regering, soldaten naar Indonesië. Ze bouwen kampen op om te verblijven. Het doel? Indonesië weer te bezetten.

21 JULI TOT 5 AUGUSTUS 1947

EERSTE OPERATIE 'OPERATIE PRODUCT'

Ruim een jaar later komt de eerste operatie pas op gang. "Operatie product".

27 DECEMBER
1949

NEDERLAND TREKT ZICH TERUG UIT INDONESIAË

- Koningin Juliana tekent de soevereiniteitsoverdracht van Indonesië naar de Verenigde Staten. Soekarno wordt de eerste president. De 350 jaar Nederlandse bestuurlijke en militaire aanwezigheid in de Indonesische archipel nadert zijn einde. Alleen Nieuw-Guinea blijft Nederlands bezit.

21 MAART 1951

EERSTE MOLUKKERS ARRIVEREN IN NEDERLAND

Op woensdagavond 21 maart 1951 lag Kotainten afgemeerd aan Lloyd Wharf in de Rotterdamse haven. Deze komst markeert het begin van de Nederlandse-Molukse gemeenschap.

Nederland koos voor een 'reguliere oorlog'. Hier kwam Indonesië al gauw achter. Zo schrijft NPO Radio 1 "De Indonesiërs kozen daarom een andere tactiek. Een zogeheten guerrilla oorlog, met veel kleine confrontaties. Nederland was deze manier van oorlog voeren niet gewend en ging daarom over op excessief geweld."

Overeenkomsten en verschillen met de Franse revolutie

Overeenkomsten

Zowel burgers in Indonesië en Frankrijk hadden geen inspraak in hun bestuur. Zij wilde beide af van hun bestuursvorm. Bij beide revoluties wilden bepaalde personen de macht krijgen. In het geval van Indonesië waren dat Soekarno en Hatta. Tijdens de Franse revolutie kun je denken aan: Maximilien de Robespierre en Napoléon Bonaparte

Beide bevolkingen kregen ideeën door de Verlichting. In Indonesië waren dat de mannen van de Universiteit, zij leerden over vrijheid en gelijkheid.

Verschillen

Er waren ook verschillen, denk aan de leider van het volk. In Frankrijk was dat één persoon; Lodewijk XVI. Terwijl in Indonesië de hele Nederlandse regering over Indonesië heerste.

De Franse die kwam op, tegen hun eigen bevolking. In Indonesië kwamen ze op tegen de Nederlanders.

Tijdens de Franse Revolutie waren er een aantal belangrijke gebeurtenissen, die ervoor zorgden dat het tij weer werd gekeerd. Terwijl dat in Indonesië met een oorlog moest gebeuren.

Soekarno en Hatta (Vice President) in een interview met een lokale krant. Ze legde uit wat ze met hun nieuwe Indonesië graag wilden.

Conclusie

Er zijn verschillende oorzaken van deze onafhankelijksoorlog. Hierbij kun je denken aan de VOC. Als de VOC hier nooit was gekomen, kun je de conclusie trekken dat de oorlog er ook nooit zou geweest zijn.

Er kwam een tijd dat er een aantal mannen naar de Universiteit gingen. Zij leerden hier over de Verlichting. Vrijheid en gelijk waren erg belangrijk voor deze leerlingen. Toen Soekarno en Hatta hierover hoorden, startten zij hun eigen partij. Dit sprak vele mensen aan. Zij kwamen in opstand tegen Indonesië.

Een meer directe aanleiding, is het uitroepen van de Republiek Indonesia. Hier reageerde Nederland heel fel op. Nederland wilde Indonesië terug als kolonie. Nederland heerste er namelijk voor lange tijd.

Vanaf 1946 voeren veel boten vanuit Nederland naar het eiland Java. Zij bouwde kampen op om Indonesië opnieuw te koloniseren. Hieruit ontstonden veel genoemde 'politieke acties'. Operatie kraai en product zijn daar twee voorbeelden van. Ook in Celebes op de oostkant ging het er heftig aan toe. Het motto was aan beide kanten: 'Hij of ik'. Dit leidde tot veel guerrillaoorlogen.

Op Celebes was Raymond Westerling de baas van de vier kampen. Hij nam honderdtweëndertig soldaten mee, waarvan maar dertig mannen met een Nederlandse nationaliteit. De rest waren allemaal Molukse soldaten.

Toen in 1949 de soevereiniteitsoverdracht werd getekend, trok Nederland zich terug.

Samen met Nederlanders, Indische-Nederlanders en Molukkers kwamen velen naar Nederland. Op 21 maart 1951 kwam een schip met ruim 900 Molukkers aangemeerd. Dit is het begin van de Moluks-Nederlandse gemeenschap. Een tijdelijk verblijf werd voor altijd. Er zijn nog Molukse soldaten die hier nog leven. Zij voelen zich in de steek gelaten. Toen zij hier kwamen, werden zij gelijk ontslagen uit het KNIL. Dit leed onder de tweede generaties tot gijzelingen. Eén daarvan is treinkaping De Punt. Eind jaren 70' beseften zij dat ze hier voor altijd blijven. Vele integreerden en deden een studie.

Er zijn vele verschillen en overeenkomsten tussen de onafhankelijksoorlog en de Franse Revolutie. De belangrijkste overeenkomsten zijn de Verlichte denkers. Dit zie je terug in vele revoluties. Het is een belangrijk aspect. Dit komt omdat je in vele dingen in de geschiedenis om vrijheid en gelijkheid draaien. In Indonesië zie je de studenten die hierover leren. In Frankrijk waren dat denkers als Montesquieu.

Er zijn ook verschillen tussen de twee.

De Fransen kwamen tegen hun eigen Franse leiders op. De Indonesiërs kwamen op tegen de Nederlanders.

Bronnenlijst

<https://historiek.net/indonesische-onafhankelijkheidsoorlog-1947-1949/137573/>
<https://npokennis.nl/longread/7461/waarom-noemde-nederland-de-koloniale-oorlog-in-indonesie-politionele-acties>
<https://www.nationaalarchief.nl/beleven/onderwijs/bronnenbox/makassar-1667>
<https://www.oorlogsbronnen.nl>
https://en.wikipedia.org/wiki/Operation_Product
<https://historiek.net/indonesische-onafhankelijkheidsoorlog-1947-1949/137573/>
<https://www.defensie.nl/onderwerpen/tijdlijn-militaire-geschiedenis/1945-1949-van-nederlands-indie-naar-indonesie>
<https://www.nationaalarchief.nl/beleven/nieuws/1951-eerste-molukkers-komen-aan-in-nederland>
https://en.wikipedia.org/wiki/Operation_Product
https://en.wikipedia.org/wiki/Operation_Kraai
<https://www.vanverre.nl/indonesie/kaarten-van-indonesie>
<https://historiek.net/pijnlijke-dekolonisatie-indonesie-1946/73245/>
<https://he.wikipedia.org/wiki/סוקרנו>
<https://nos.nl/artikel/2417836-conclusies-reacties-achtergrond-het-indonesie-onderzoek-in-het-kort>
<https://www.canonvannederland.nl/nl/indonesie>
<https://schooltv.nl/video/hoe-de-molukkers-naar-nederland-kwamen-en-bleven-molukse-militairen-vochten-in-indonesie-onder-de/>
<https://npokennis.nl/story/188/waarom-kwamen-de-molukkers-naar-nederland>
<https://www.dewereldvandeoost.nl>